

دوره دهم - سال چهارم

شماره چاپ: ۱۷۱۲

تاریخ چاپ: ۱۳۹۸/۹/۱۸

شماره ثبت: ۶۸۷

## بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور

۳۸. حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و مهارتی

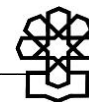
معاونت پژوهش‌های اجتماعی - فرهنگی  
دفتر مطالعات آموزش و فرهنگ

کد موضوعی: ۲۷۰  
شماره مسلسل: ۱۶۸۳۰  
دی‌ماه ۱۳۹۸

## به نام خدا

### فهرست مطالب

۱	..... خلاصه مدیریتی
۳	..... مقدمه
۴	..... فصل اول - بررسی تبصره‌های لایحه بودجه سال ۱۳۹۹
۵	..... فصل دوم - توصیف اعتبارات امور آموزش و پژوهش و فصل آموزش‌های فنی و حرفه‌ای
۷	..... فصل سوم - توصیف برنامه‌های ذیل فصل آموزش‌های فنی و حرفه‌ای
۹	..... فصل چهارم - توصیف اعتبارات دستگاه‌های اصلی ارائه‌کننده آموزش‌های فنی و حرفه‌ای
۱۱	..... فصل پنجم - تحلیل اعتبارات و برنامه‌های حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و مهارتی
۱۶	..... جمع‌بندی
۱۷	..... پیشنهادهای
۱۸	..... منابع و مأخذ
۱۹	..... پیوست



## بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور ۳۸. حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و مهارتی

### خلاصه مدیریتی

جمع اعتبارات هزینه‌ای فصل آموزش‌های فنی و حرفه‌ای ۸,۱۷۴ میلیارد تومان و اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای این فصل ۳۲۱ میلیارد تومان و جمع کل اعتبارات این فصل ۸,۴۹۵ میلیارد تومان است.

فصل آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در اعتبارات هزینه‌ای ۲۹/۵۴ درصد، اعتبارات تملک ۴/۲۴ و در جمع اعتبارات ۲۸/۳۶ درصد رشد داشته است. سهم فصل آموزش‌های فنی و حرفه‌ای از امور آموزش و پژوهش ۹/۳۴ درصد و از امور ده‌گانه ۱/۸۲ درصد پیش‌بینی شده است.

شایان ذکر است رشد ناچیز اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای این فصل موجب ناکارآمدی این آموزش‌ها می‌شود. به‌علاوه نسبت میان اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای فصل آموزش‌های فنی و حرفه‌ای به شکل معناداری نامتناسب است. اعتبارات تملک دارایی تنها ۳/۷ درصد جمع اعتبارات این فصل است.

دانشگاه فنی و حرفه‌ای در سرجمع اعتبارات حدود ۷ درصد، سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای ۴/۵، دانشگاه شهید رجایی نیز حدود ۲/۵ درصد رشد نشان می‌دهد.

دانشگاه جامع علمی - کاربردی در جمع اعتبارات حدود ۶ درصد کاهش داشته است که علت اصلی آن کاهش تعداد دانشجوی و خاتمه فعالیت مراکزی است که استانداردهای لازم برای ارائه آموزش نداشته‌اند.

برنامه آموزش دوره متوسطه دوم فنی و حرفه‌ای ۴۹ درصد رشد، دوره دوم متوسطه کار و دانش ۵۶/۳ درصد و برنامه آموزش دوره دو متوسطه حرفه‌ای دانش‌آموزان با نیازهای ویژه ۴۰ درصد رشد داشته است. بررسی برنامه‌ها و اعتبارات حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای که یک حوزه بین بخشی میان نظام آموزش رسمی و غیررسمی است نشان می‌دهد که ۸۱۷۴ میلیارد تومان اعتبار هزینه‌ای این فصل از توزیع متناسب با اهداف این نظام آموزشی برخوردار نشده است.

برنامه‌های ذیل فصل فنی و حرفه‌ای دچار تغییرات گسترده شده است به‌نحوی که امکان مقایسه اعتبارات میان قانون بودجه ۱۳۹۸ با لایحه بودجه ۱۳۹۹ به‌درستی امکان‌پذیر نیست. درحالی که علی‌القاعده می‌بایست برنامه‌ها با توجه به اهداف و وظایف نظام آموزش فنی و حرفه‌ای مشخص می‌شد. برخی برنامه‌های ذیل این فصل هیچ ارتباطی به حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای ندارند، از جمله می‌توان

به برنامه تربیت معلم، ارتقای حرفه‌ای معلمان، آموزش و تربیت بهورز و بهیار، آموزش نیروی انسانی متخصص اشاره نمود که لازم است از این فصل حذف و به فصول مربوطه منتقل شوند.

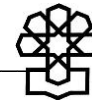
از سوی دیگر با توجه به اولویت‌ها و رویکردهای دولت در بودجه فصل آموزش‌های فنی و حرفه‌ای عدم تحقق اهداف قانون برنامه ششم توسعه در این حوزه فنی و حرفه‌ای و مهارتی پیش‌بینی می‌شود، زیرا اولاً تاکنون اهداف کمی معین شده در بازه زمانی خاص محقق نشده و ثانیاً با این میزان اعتبار و با این نحو توزیع اعتبار خلأها و چالش‌های موجود را جبران نخواهد کرد. همه اینها در حالی است که برنامه‌های مطرح در لایحه بودجه در حوزه اجرا نیز با موانعی مواجه هستند.

از سایر مشکلات برنامه‌ها و بودجه‌های مرتبط با آنها می‌توان به این موارد اشاره کرد: عدالت توزیعی در تقسیم منابع میان موضوعات مشابه رعایت نمی‌شود. به آموزش‌های فنی و حرفه‌ای با وجود ارزشمندی آنها و نقش آنها در اشتغال و امنیت کشور (ناشی از امنیت شغلی) به معنای واقعی توجه نشده است. اجرای قوانین به‌طور کامل رصد نمی‌شود و اعتبارات متناسب با تکالیف دستگاه‌ها تعیین نمی‌شوند. با وجود خروج دستگاه‌ها از وظیفه اصلی و پیامدهای ناشی از آن در اداره کشور موضوع مورد توجه قرار نمی‌گیرد. به عبارت بهتر بودجه موجب نمی‌شود تا دستگاه‌ها در حریم قانونی خود حرکت کنند.

در ارتباط با برنامه‌های دستگاه‌های ارائه‌کننده آموزش‌های فنی و حرفه‌ای که بار مالی نیز دارند مشکلاتی وجود دارد که به برخی از آنها اشاره می‌شود:

وظیفه اصلی دانشگاه فنی و حرفه‌ای تربیت تکنسین است در حالی که با افزایش پلکانی به سمت دوره کارشناسی تمایل یافته است. دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی که وظیفه اصلی اش تربیت دبیر فنی است، بخش عمده اعتبار خود را صرف دوره‌های کارشناسی، ارشد و دکتری می‌نماید هر چند در لایحه بودجه ۱۳۹۹ برنامه تربیت دبیر ذیل فصل آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و ذیل این دستگاه اضافه شده و نشانه‌ای از حرکت دانشگاه به سمت وظیفه اصلی اش است.

شاخه کاردانش که مبنای تشکیل آن بر برون‌سپاری بود با انجام بخش عمده آموزش‌های علمی و عملی در داخل هنرستان‌ها هزینه زیادی بر آموزش و پرورش تحمیل می‌نماید که باید مورد تجدیدنظر قرار گیرد. موضوع تأمین اعتبارات لازم برای معلمان حق‌التدریس دانشگاه فنی و حرفه‌ای که پیمانی شده‌اند و موضوع کمک به تأمین غذای دانشجویان این دانشگاه که سرانه آن با سایر دانشگاه‌ها تفاوت معناداری دارد، باید بررسی و اعتبارات لازم برای آن در نظر گرفته شود.



رصد قوانین، احکام و اسناد بالادستی در حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای می‌بایست در لایحه بودجه به‌وضوح مشخص باشد.

قانون نظام جامع آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای و مهارتی، تربیت نیروی انسانی کارآمد مورد نیاز در بخش‌های مختلف، زمینه‌سازی فرصت‌های برابر برای کسب شایستگی‌های حرفه‌ای، ایجاد هماهنگی و نظارت بر بودجه‌ریزی و تخصیص منابع و تسهیلات به دستگاه‌های مجری را از جمله وظایف نظام آموزش فنی و حرفه‌ای برشمرده است. همچنین این قانون مجریان متصدی کارگزاری و ارائه‌کنندگان دولتی و غیردولتی را نیز شامل هنرستان‌های دوره آموزش متوسطه، دانشگاه‌های فنی و حرفه‌ای، علمی - کاربردی و دانشگاه تربیت دبیر فنی شهید رجایی، مراکز تربیت مربی، مراکز آموزش مهارت از جمله سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای، آموزشگاه‌های فنی و حرفه‌ای آزاد و مراکز آموزش مهارت جوار کارخانه معرفی کرده است.

وجود اسناد بالادستی از قبیل سیاست‌های کلی نظام (سیاست‌های کلی اشتغال و سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی) و قوانین برنامه از یک طرف و از طرفی بیکاری فارغ‌التحصیلان دانشگاهی ضرورت توجه به این حوزه را دوچندان کرده است.

قوانین برنامه‌های توسعه همواره به آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و ارتقای آن اهتمام داشته‌اند. قانون برنامه ششم توسعه نیز احکامی شامل شاخص‌های کمی و کیفی در این زمینه مقرر کرده است که علی‌القاعده می‌بایست در قوانین بودجه سنواتی در قالب برنامه‌ها و اعتبارات مورد توجه قرار گیرد به نحوی که در پایان برنامه پنج‌ساله اهداف برنامه محقق شود. البته باید توجه داشت صرف ارتقای شاخص‌های کمی در این حوزه راهگشا نیست و حتی مانند افزایش کمی دانشگاه‌ها که موجب انباشت نیروی انسانی تحصیلکرده بیکار شده است می‌تواند جامعه را با همین معضل مواجه سازد. در نتیجه افزایش هدفمند کمی و کیفی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و مهارتی، ترکیب و تنوع آموزش‌ها باید سرلوحه تغییرات در بودجه‌ریزی این آموزش‌ها باشد. نیازمندی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای به کارگاه، تجهیزات، مواد مصرفی، مربیان ماهر و آگاه به تغییرات تکنولوژی و فضاهای کار واقعی موجب گران بودن این آموزش‌ها شده است، لذا تنظیم‌گری بودجه در این حوزه از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است.

سه دستگاه اصلی وزارت آموزش و پرورش (دوره متوسطه فنی و حرفه‌ای و کار و دانش دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی) وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی (سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای) و وزارت علوم، تحقیقات و فناوری (دانشگاه فنی و حرفه‌ای، دانشگاه جامع علمی - کاربردی) متولیان اصلی این حوزه هستند.

این گزارش در پنج فصل تهیه شده است که فصل اول به بررسی تبصره‌های لایحه بودجه سال ۱۳۹۹

و مقایسه آن با قانون بودجه سال ۱۳۹۸، فصل دوم توصیف اعتبارات امور آموزش و پژوهش، فصل سوم توصیف برنامه‌ها و اعتبارات مرتبط آن ذیل فصل آموزش‌های فنی و حرفه‌ای، فصل چهارم توصیف اعتبارات دستگاه‌های اصلی ارائه‌کننده آموزش‌های فنی و حرفه‌ای، فصل پنجم به تحلیل اعتبارات و برنامه‌های فنی و حرفه‌ای و مهارتی می‌پردازد و در خاتمه نیز نتیجه‌گیری و پیشنهادها ارائه می‌شود.

### فصل اول - بررسی تبصره‌های لایحه بودجه سال ۱۳۹۹

در تبصره‌های «۱» بند «ه»، «۳» بند «الف»، «۴» بند «ه» جزء «۵»، «۵» بند «ع»، «۹» بندهای «الف»، «د»، «و»، «ی»، «۱۴» بند «الف» و «۲۰» بند «د» اعتباراتی در ارتباط با آموزش‌های فنی و حرفه‌ای لحاظ شده که در جدول یک پیوست به تفصیل بررسی شده است و در ادامه مهم‌ترین بندهای تبصره‌های مذکور بیان می‌شود.

#### تبصره «۳» بند «الف» - موضوع استفاده از تسهیلات تأمین مالی خارجی (فاینانس)

اصلاحیه پیشنهادی - با توجه به اینکه تجهیزات آزمایشگاهی و کارگاهی در اثربخشی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در تمام سطوح نقش مهمی دارند و در جهت تحقق بند «ب» ماده (۶۵) برنامه ششم توسعه بهتر است بعد از عبارت مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای دولتی عبارت «اعم از آموزش‌شده‌های فنی و حرفه‌ای هنرستان‌های آموزش و پرورش، مراکز دولتی سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای براساس شاخص نیاز بازار کار و صلاحیت حرفه‌ای» اضافه شود.

#### تبصره «۴» - بند «ه» جزء «۵» جدول تبصره - موضوع استفاده از اعتبارات ۵۰ میلیون یورو

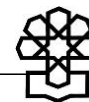
##### جهت تکمیل تجهیزات کارگاه‌ها و آزمایشگاه‌های وزارتین علوم و بهداشت

اصلاحیه پیشنهادی - جهت تحقق بند «ب» ماده (۶۵) قانون برنامه ششم توسعه بعد از عبارت آزمایشگاه‌ها و کارگاه‌های دانشگاه‌ها عبارت «آموزش‌شده‌های دانشگاه فنی و حرفه‌ای» اضافه شود.

#### تبصره «۵» بند «ع» - موضوع انتشار اوراق مالی جهت تکمیل و تجهیز فضاهای آموزشی و

##### ورزشی وزارت آموزش و پرورش

اصلاحیه پیشنهادی - جهت تحقق بند «ب» ماده (۶۵) قانون برنامه ششم توسعه و با توجه به کمبود اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ارائه‌کنندگان آموزش‌های فنی و حرفه‌ای بعد از عبارت تجهیز فضاهای آموزشی عبارت (تأمین تجهیزات آموزشی و کمک آموزشی هنرستان‌ها) اضافه شود.



تبصره «۹» بند «الف» - موضوع أخذ تسهیلات با تصویب هیئت‌های امنا از بانک‌ها از محل توثیق اموال در اختیار توسط دانشگاه‌ها، مؤسسات آموزشی و پژوهشی و پارک‌های علم و فناوری اصلاحیه پیشنهادی - جهت تحقق بند «ب» ماده (۶۵) قانون برنامه ششم توسعه و با توجه به کمبود اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ارائه‌کنندگان آموزش‌های فنی و حرفه‌ای بعد از عبارت دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی عبارت «دانشگاه فنی و حرفه‌ای» اضافه شود.

تبصره «۲۰» بند «د» - موضوع اجرای ماده (۲۵) قانون برنامه ششم توسعه «واگذاری و خرید خدمات به میزان حداقل ده درصد فعالیت‌های دستگاه»

پیشنهاد اصلاحی - با توجه به اینکه ماده (۲۵) قانون برنامه ششم توسعه واگذاری مدارس دولتی را منع کرده است و ماده (۲۸) قانون برنامه ششم الزام مدارس دولتی در خرید خدمات، واگذاری واحدهای عملیاتی و مشارکت با بخش غیردولتی مستثنا کرده است و مضافاً آنکه وزارت آموزش و پرورش در حال حاضر که حدود ۱۴ درصد از جمعیت دانش‌آموزی این وزارتخانه در مدارس غیردولتی مشغول به تحصیل می‌باشند، نظارت کافی در خصوص عملکرد مالی، شهریه‌های دریافتی از اولیا و سطح کیفی خدمات آموزشی ارائه شده در این مدارس را ندارد، بنابراین وزارت آموزش و پرورش به‌طور منطقی در صورتی که افزون بر اینها، ۱۰ درصد از دانش‌آموزان خود را از طریق خرید خدمات اداره کند، از انجام صحیح این مأموریت ناتوان خواهد بود.

تجربه سال‌های اخیر خرید خدمات آموزشی از بخش غیردولتی نشان داده است که این بخش با کاهش سطح کیفی خدمات ارائه شده، به‌کارگیری نیروی انسانی آموزش‌نندیده، ارزان‌قیمت، بدون حق بیمه و پرداخت‌های متناسب و گاهی دریافت وجه از والدین سعی بر کسب سود بیشتر داشته است. بنابراین پیشنهاد می‌شود مدارس از متن بند مذکور از تبصره «۲۰» لایحه بودجه ۱۳۹۹ مستثنا شوند.

## فصل دوم - توصیف اعتبارات امور آموزش و پژوهش و فصل آموزش‌های فنی و حرفه‌ای

### مقایسه اعتبارات امور آموزش و پژوهش و فصل فنی و حرفه‌ای

جدول ۱ میزان اعتبارات امور ده‌گانه، امور آموزش و پژوهش و فصل آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ و میزان رشد این اعتبارات را نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۸ نشان می‌دهد. اعتبارات هزینه‌ای امور آموزش و پژوهش در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ بالغ بر ۸۵,۵۲۶ میلیارد تومان است که ۱۵/۴۶ درصد نسبت به قانون مصوب سال ۱۳۹۸ رشد داشته است. اعتبار تملک دارایی سرمایه‌ای این بخش ۱/۰۵ درصد رشد و جمع اعتبارات آن ۱۴/۴۸ درصد رشد داشته است.

اعتبارات هزینه‌ای امور ده‌گانه به میزان ۱۲/۷۴ درصد رشد، اعتبارات تملک ۱۱/۲ درصد و جمع اعتبارات ۱۲/۵۴ درصد رشد داشته است.

فصل آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در اعتبارات هزینه‌ای ۲۹/۵۴ درصد، اعتبارات تملک ۴/۲۴ و در جمع اعتبارات ۲۸/۳۶ درصد رشد داشته است.

### جدول ۱. درصد رشد اعتبارات امور آموزش و پژوهش و فصل فنی و حرفه‌ای در لایحه

سال ۱۳۹۹ نسبت به قانون سال ۱۳۹۸ (میلیون ریال)

عنوان	جمع هزینه عمومی و اختصاصی ۱۳۹۸	جمع هزینه عمومی، اختصاصی و یارانه ۱۳۹۹	درصد رشد	جمع تملک ۱۳۹۸	جمع تملک ۱۳۹۹	درصد رشد	جمع کل ۱۳۹۸	جمع کل ۱۳۹۹	درصد رشد
امور آموزش و پژوهش	۷۴۰.۷۲۲.۵۹۶	۸۵۵.۲۶۲.۴۰۵	۱۵/۴۶	۵۴.۰۷۳.۱۷۵	۵۴.۶۴۵.۳۹۵	۱/۰۵	۷۹۴.۷۹۵.۷۷۱	۹۰۹.۹۰۷.۸۰۰	۱۴/۴۸
فصل آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و مهارت‌آموزی	۶۳۰.۹۶.۹۵۸	۸۱.۷۴۰.۵۹۱	۲۹/۵۴	۳۰.۸۴.۷۷۴	۳.۲۱۵.۷۰۰	۴/۲۴	۶۶.۱۸۱.۷۳۲	۸۴.۹۵۶.۲۹۱	۲۸/۳۶
جمع امور ده‌گانه	۳.۶۰۷.۳۹۰.۵۰۹	۴.۰۶۶.۹۹۳.۴۸۹	۱۲/۷۴	۵۳۴.۴۷۴.۵۹۲	۵۹۴.۱۰۷۴۳۶۳.۵۹۰	۱۱/۲	۴.۱۴۱.۸۶۵.۱۰۱	۴.۶۶۱.۳۵۷.۰۷۹	۱۲/۵۴

### سهم اعتبارات امور آموزش و پژوهش و فصل فنی و حرفه‌ای از امور ده‌گانه

جمع کل اعتبارات امور آموزش و پژوهش در لایحه سال ۱۳۹۹ تقریباً ۱۹/۵۲ درصد از جمع کل اعتبارات

امور ده‌گانه است. این سهم در قانون ۱۳۹۸ در حدود ۱۹/۱۸ درصد بوده است. (جدول ۲)

سهم اعتبارات فصل آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در قانون مصوب سال ۱۳۹۸ تقریباً ۸/۳۲ درصد از

اعتبارات امور آموزش و پژوهش و ۱/۷۴ درصد از جمع اعتبارات امور ده‌گانه بوده است. در حالی که در

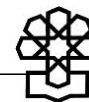
لایحه ۱۳۹۹ سهم فصل آموزش‌های فنی و حرفه‌ای از امور آموزش و پژوهش ۹/۳۴ درصد و از امور ده‌گانه

۱/۸۲ درصد پیش‌بینی شده است.

### جدول ۲. سهم اعتبارات امور آموزش و پژوهش و فصل فنی و حرفه‌ای از جمع امور ده‌گانه در لایحه

سال ۱۳۹۹ در مقایسه با قانون سال ۱۳۹۸ (میلیون ریال)

عنوان	مصوب سال ۱۳۹۸	درصد سهم از کل	لایحه سال ۱۳۹۹	درصد سهم از کل
جمع اعتبارات امور ده‌گانه	۴,۱۴۱,۸۶۵,۱۰۱	-	۴,۶۶۱,۳۵۷,۰۷۹	-
جمع اعتبارات امور آموزش و پژوهش	۷۹۴,۷۹۵,۷۷۱	۱۹/۱۸	۹۰۹,۹۰۷,۸۰۰	۱۹/۵۲
جمع اعتبارات فصل آموزش‌های فنی و حرفه‌ای	۶۶,۱۸۱,۷۳۲	۱/۵۹	۸۴,۹۵۶,۲۹۱	۱/۸۲



## فصل سوم - توصیف برنامه‌های ذیل فصل آموزش‌های فنی و حرفه‌ای

نکات قابل ملاحظه در ارتباط با برنامه‌های ذیل فصل آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در لایحه بودجه ۱۳۹۹ به شرح ذیل است: (جدول ۲ پیوست)

۱. کل اعتبارات برنامه‌های ذیل فصل آموزش‌های فنی و حرفه‌ای (جمع اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای) در حدود ۸,۴۹۵ میلیارد تومان است که فقط ۳۲۱ میلیارد تومان آن تملک دارایی سرمایه‌ای است.
۲. اعتبارات هزینه‌ای این فصل بالغ بر ۸,۱۷۴ میلیارد تومان است که بیشترین سهم مربوط به برنامه‌های دوره دوم متوسطه فنی و حرفه‌ای و کاردانش، آموزش غیررسمی دولتی، تربیت نیروی انسانی متخصص مهارتی می‌باشد.
۳. تعداد برنامه‌های ذیل این فصل از ۲۳ برنامه در قانون مصوب سال ۱۳۹۸ به ۳۰ برنامه در لایحه ۱۳۹۹ افزایش یافته است.
۴. برخی کدهای برنامه‌هایی که بین قانون ۱۳۹۸ و لایحه ۱۳۹۹ مشترک است تغییر یافته است.
۵. برنامه‌های مهارت‌های کاربردی ICT، آموزش شغلی، کاردانی مهارتی، کارشناسی مهارتی، بهبود فعالیت‌های فرهنگی، استاندارد مهارت، توسعه کارآفرینی، تأمین، توسعه، مقاوم‌سازی... آموزش بهره‌برداری بهینه از آب، آموزش غیررسمی کشاورزی در مناطق کمتر توسعه‌یافته و برنامه توسعه کیفی آموزش‌های غیررسمی حذف شده‌اند.
۶. دو برنامه کارشناسی مهارتی و کاردانی مهارتی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ به‌عنوان فعالیت ذیل برنامه آموزش نیروی انسانی متخصص مهارتی قرار گرفته‌اند.
۷. اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برخی از برنامه‌های مشترک در لایحه ۱۳۹۹ و قانون ۱۳۹۸ از جمله برنامه آموزش دوره دوم متوسطه فنی و حرفه‌ای و تربیت معلم از هم تفکیک شده و با دو کد مشخص شده‌اند.
۸. برنامه راهبری امور شورای عالی آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای و مهارتی ذیل فصل فنی و حرفه‌ای کدبندی شده، اما فاقد اعتبارات است.
۹. برنامه آموزش دوره متوسطه اول فنی و حرفه‌ای با اعتباری در حدود ۳۳ میلیارد ریال ذیل فصل فنی و حرفه‌ای قرار دارد. این برنامه مربوط به وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی است در حالی که در نظام آموزشی دوره اول متوسطه فنی و حرفه‌ای تعریف نشده است. آموزش موسیقی ارائه شده در دوره متوسطه اول تحت این عنوان کدبندی شده است.
۱۰. برنامه‌های برگزاری مسابقات بین‌المللی و ملی مهارت، توسعه امور آموزش‌های مهارتی، برنامه ارزیابی صلاحیت حرفه‌ای نیروی انسانی صنعت آب و برق و پیمانکاران، تربیت دبیر، آموزش نیروی انسانی متخصص مهارتی، پژوهش‌های کاربردی، راهبری امور شورای عالی فنی و حرفه‌ای و مهارتی، برنامه آموزش‌های مهارتی در حوزه ورزش (کمیته ملی المپیک و پارالمپیک)، برنامه آموزش‌های مهارتی در

حوزه بازرگانی، برنامه آموزش مهارتی در حوزه میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی، برنامه آموزش مهارتی در حوزه محیط زیست، آموزش دوره اول متوسطه فنی و حرفه‌ای، برنامه آموزش غیررسمی فنی و حرفه‌ای و مهارتی (حوزه استاندارد، سازمان استاندارد)، برنامه آموزش و تربیت بهورز و بهیار، برنامه آموزش نیروی انسانی متخصص (مربوط به وزارت بهداشت، انسیتو پاستور، مؤسسه عالی توسعه مدیران نظام سلامت)، برنامه آموزش غیررسمی فنی و حرفه‌ای و مهارتی دولتی، برنامه آموزش غیررسمی فنی و حرفه‌ای و مهارتی غیردولتی و برنامه آموزش‌های مهارتی حوزه آب و برق جدید هستند.

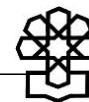
۱۱. برنامه آموزش غیررسمی فنی و حرفه‌ای مندرج در قانون بودجه ۱۳۹۸، در لایحه به دو برنامه آموزش غیررسمی دولتی و غیردولتی تفکیک شده است.

۱۲. واژه هنرآموز به عنوان سنجه عملکرد دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه فنی و حرفه‌ای مورد استفاده قرار گرفته که اشتباه است و باید به «هنرجو» تبدیل شود. هنرآموزان، آموزش‌دهندگان (دبیر فنی) این حوزه هستند.

۱۳. با توجه به تغییرات گسترده در برنامه‌های این فصل در لایحه بودجه ۱۳۹۹ نسبت به قانون ۱۳۹۸ امکان مقایسه دقیق میان برنامه‌های واقعی اجرا شده در قانون با برنامه‌های پیش‌بینی شده در لایحه میسر نیست. در جدول ۳ در حد امکان این تغییرات ارائه شده است.

۱۴. سرانه دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه فنی و حرفه‌ای و کاردانش به‌درستی محاسبه نشده است، زیرا تعداد واقعی دانش‌آموزان این دو شاخه تعداد ذکر شده ذیل برنامه آموزش دوره دوم متوسطه فنی و حرفه‌ای و کاردانش نمی‌باشد. توضیح آنکه تعداد هنرجویان برنامه دوره دوم متوسط کاردانش (در پیوست ۴ - جدول ۱) ۳۹۰,۷۹۹ دانش‌آموز در نظر گرفته شده است که با تقسیم اعتبارات این برنامه به این تعداد سرانه، هر دانش‌آموز حدود ۷۶ میلیون ریال می‌شود. با بررسی فعالیت‌های ذیل این برنامه که شامل آموزش دانش‌آموزان شهری، روستایی و عشایر است، جمع این دانش‌آموزان ۴۸۰,۳۹۳ نفر است که تقسیم اعتبارات برنامه به تعداد دانش‌آموز، سرانه ۶۲ میلیون ریال را نشان می‌دهد که سرانه واقعی است. محاسبه برنامه آموزشی دوره دوم متوسطه فنی و حرفه‌ای نیز همین اشتباه را نشان می‌دهد. در حالی که تعداد واقعی دانش‌آموزان این شاخه ۴۱۷,۵۴۱ نفر است تعداد دانش‌آموزان ذیل این برنامه ۳۳۹,۵۴۱ نفر ذکر شده است که بنابراین سرانه واقعی این دانش‌آموزان از ۶۴ میلیون ریال به ۵۲ میلیون ریال تقلیل می‌یابد. بنابراین لازم است تعداد هنرجویان و سرانه آنها در لایحه اصلاح شود.

۱۵. معلمین حق‌التدریس دانشگاه فنی و حرفه‌ای که به استناد بند «ذ» ماده (۶۴) قانون برنامه ششم توسعه پیمانی شده‌اند، سالیانه نیازمند حدود ۶۸ میلیارد تومان اعتبار جهت حقوق و دستمزد هستند که مورد توجه قرار نگرفته است تنها در جدول متفرقه‌های انتقال یافته ۴/۱ میلیارد تومان اعتبار برای تحقق این هدف در نظر گرفته شده است که نیازمند بازنگری است.



۱۶. در فعالیت کمک به تأمین غذای دانشجویان، بهای تمام شده (سرانه) غذای دانشجویان دانشگاه فنی و حرفه‌ای در لایحه بودجه ۱۳۹۹ در حدود ۱/۶ هزار تومان است در حالی که در سایر دانشگاه‌های وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی این سرانه ۸ هزار تومان است و سرانه دانشجویان دانشگاه فرهنگیان ۵/۴۶ هزار تومان و دانشجویان دانشگاه شهید رجایی ۶/۴ هزار تومان است.

۱۷. به استناد مصوبه شورای عالی اداری (جلسه ۱۸۰ مورخ ۱۳۹۶/۱۰/۲) مبنی بر تعطیلی مراکز آموزشی وابسته به دستگاه‌های دولتی تا پایان سال تحصیلی ۱۳۹۷-۱۳۹۸ بسیاری از این مؤسسات علمی - کاربردی تعطیل شده و یا واگذار شده‌اند و دیگر از بودجه دولتی کمک دریافت نمی‌کنند. با این حال مؤسسه علمی - کاربردی صنعت آب و برق با ۶۹/۵ میلیارد تومان اعتبار ذیل این فصل قرار گرفته است.

۱۸. دو برنامه تربیت معلم و ارتقای حرفه‌ای معلمان (مربوط به دانشگاه فرهنگیان و ارتقای حرفه‌ای معلمان متوسطه دوم نظری) با اعتباری در حدود ۵۵۰ میلیارد تومان ارتباطی به حوزه فنی و حرفه‌ای و مهارتی ندارد.

۱۹. برنامه تربیت بهروز و بهیار نیز که حدود ۴۰/۸ میلیارد تومان اعتبار برای آن در نظر گرفته شده، ارتباطی به حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و مهارتی ندارد و مربوط به وزارت بهداشت می‌باشد.

۲۰. در جهت تحقق اهداف قانون برنامه ششم توسعه و قانون نظام جامع آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای و مهارتی لازم است برخی برنامه‌ها به این فصل افزوده و برخی برنامه‌ها حذف شوند. برنامه‌هایی که باید افزوده شوند: مانند طراحی و تدوین استانداردهای شایستگی حرفه، برنامه طراحی و تدوین استانداردهای ارزشیابی حرفه، برنامه طراحی و تدوین استانداردهای آموزش حرفه، برنامه استقرار صلاحیت حرفه‌ای، برنامه استقرار توسعه حرفه‌ای، برنامه نوآوری و کارآفرینی، برنامه ارتقای صلاحیت حرفه‌ای معلمان فنی و حرفه‌ای و برنامه کارورزی و برنامه مراکز سنجش لازم است به برنامه‌های ذیل فصل آموزش‌های فنی و حرفه‌ای اضافه شود و کدهای لازم به آن اختصاص یابد.

### فصل چهارم - توصیف اعتبارات دستگاه‌های اصلی ارائه‌کننده آموزش‌های فنی و حرفه‌ای

اعتبارات دستگاه‌های اصلی ارائه‌کننده آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در جدول ۳ به نمایش گذاشته شده است. دانشگاه فنی و حرفه‌ای در مجموع هزینه عمومی و اختصاصی حدود ۶ درصد، در تملک دارایی‌های سرمایه‌ای حدود ۱۳ درصد و در سرجمع اعتبارات حدود ۷ درصد رشد داشته است. سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای در اعتبارات هزینه‌ای ۴ درصد، در تملک ۱۳ درصد و در جمع کل ۴/۵ درصد اعتبار داشته است.

دانشگاه جامع علمی - کاربردی در اعتبارات هزینه‌ای ۶/۱ درصد کاهش، در تملک ۸۵ درصد رشد و در جمع اعتبارات حدود ۶ درصد کاهش داشته است. علت اصلی این کاهش اعتبارات کاهش تعداد دانشجو و خاتمه فعالیت مراکزی است که استانداردهای لازم برای ارائه آموزش نداشته‌اند.

دانشگاه شهید رجایی نیز در اعتبارات هزینه‌ای حدود ۳/۵ درصد رشد، در تملک دارایی حدود ۸ درصد کاهش و در جمع اعتبارات حدود ۲/۵ درصد رشد نشان می‌دهد.

درخصوص وزارت آموزش و پرورش نیز برنامه آموزش دوره متوسطه دوم فنی و حرفه‌ای ۴۹ درصد رشد، دوره دوم متوسطه کار و دانش ۵۶/۳ درصد و برنامه آموزش دوره دو متوسطه حرفه‌ای دانش‌آموزان با نیازهای ویژه ۴۰ درصد رشد داشته است.

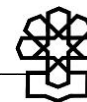
### جدول ۳. مقایسه اعتبارات دستگاه‌های اصلی ارائه‌کننده آموزش‌های فنی و حرفه‌ای

(میلیون ریال)

#### در قانون سال ۱۳۹۸ با لایحه سال ۱۳۹۹

عنوان	جمع هزینه عمومی و اختصاصی قانون ۱۳۹۸	جمع هزینه عمومی و اختصاصی لایحه ۱۳۹۹	درصد رشد	جمع تملک قانون ۱۳۹۸	جمع تملک لایحه ۱۳۹۹	درصد رشد	جمع کل قانون ۱۳۹۸	جمع کل لایحه ۱۳۹۹	درصد رشد
سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای	۹,۰۱۹,۵۵۳	۹,۳۸۰,۸۵۰	۴	۵۷۱,۹۰۰	۵۰۶,۳۹۶	۴	۹,۵۲۵,۹۴۹	۹,۹۵۲,۷۵۰	۴/۴۸
دانشگاه جامع علمی کاربردی	۲,۲۱۵,۹۳۶	۲,۰۸۰,۳۴۵	-۶/۱۱	۱,۰۰۰	۵۴۰	-۶/۱۱	۲,۲۱۶,۴۷۶	۲,۰۸۱,۳۴۵	-۶/۰۹
وزارت آموزش و پرورش	۵۰۱,۸۲۶,۵۷۰	۵۹۵,۵۷۴,۸۵۷	۱۸/۶۸	۴۸,۸۸۶,۱۱۱	۴۳,۹۹۰,۶۷۶	۱۸/۶۸	۵۴۵,۸۱۷,۲۳۵	۶۴۴,۴۶۰,۹۶۹	۱۸/۰۷
دانشگاه شهید رجایی	۸۳۲,۳۰۰	۸۶۰,۷۶۵	۳/۴۲	۶۰,۰۰۰	۶۵,۰۰۰	۳/۴۲	۸۹۷,۳۰۰	۹۲۰,۷۶۵	۲/۶۱
دانشگاه فنی و حرفه‌ای	۸,۶۲۸,۸۶۶	۹,۱۴۵,۲۹۱	۵/۹۸	۱,۲۹۴,۰۰۰	۱,۱۴۹,۰۰۰	۵/۹۸	۹,۷۷۷,۸۶۶	۱۰,۴۳۹,۲۹۱	۶/۷۶

بررسی اعتبارات برنامه‌های ذیل هر دستگاه که با پیش‌کد ۱۸۰۲ (آموزش فنی و حرفه‌ای) مشخص می‌شود و مقایسه این برنامه‌ها در قانون ۱۳۹۸ و لایحه ۱۳۹۹ به دلیل تغییرات گسترده در عناوین و کدهای برنامه‌ها با مشکل مواجه است و در برخی موارد که برنامه‌ها و کدهای آن جدید است ممکن نمی‌باشد. جدول ۴ نمایی کلی از برنامه‌های لایحه ۱۳۹۹ و برنامه‌های مشابه آن در قانون ۱۳۹۸ را نشان می‌دهد.



#### جدول ۴. مقایسه اعتبارات هزینه‌های برنامه‌های ذیل دستگاه‌های اصلی ارائه‌کننده آموزش‌های

فنی و حرفه‌ای در قانون سال ۱۳۹۸ با لایحه سال ۱۳۹۹ (میلیون ریال)

شماره دستگاه / برنامه	شرح دستگاه و برنامه و فعالیت	جمع کل هزینه‌های ۱۳۹۸	جمع کل هزینه‌های ۱۳۹۹	درصد رشد
۱	سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای	۹۰۰۱۹.۵۵۳	۹۰۳۸۰.۸۵۰	۴
	برگزاری مسابقات بین‌المللی مهارت	-	۵۶.۰۷۸	-
	برنامه مشاوره شغلی، هدایت آموزشی و رهگیری اشتغال	۲۴.۸۳۵	۲۰.۴۷۷	-۱۷/۵
	برنامه پژوهش‌های کاربردی	-	۴۶.۷۱۹	-
	برنامه سنجش مهارت و صلاحیت حرفه‌ای	۱۷۰.۸۷۸	۱۳۰.۱۲۱	-۲۳/۹
	برنامه آموزش غیررسمی فنی و حرفه‌ای و مهارتی دولتی	۱۰۰۰۲۷.۷۳۰	۹۱۰۰۶.۴۵۵	-۹/۲
	برنامه آموزش غیررسمی فنی و حرفه‌ای و مهارتی غیردولتی	-	۱۰۰۰۰	-
۱	دانشگاه جامع علمی - کاربردی	۲۰۲۱۵.۹۳۶	۲۰۰۸۰.۳۴۵	-۶/۱۱
	برنامه توسعه آموزش‌های مهارتی	-	۲۰۵.۶۷۷	-
	برنامه ارتقای کیفیت فعالیت‌های آموزشی و کمک آموزشی	۱.۸۹۳.۵۹۴	۱.۵۲۸.۴۱۳	-۱۹/۳
۱	دانشگاه شهید رجایی	۸۳۲.۳۰۰	۸۶۰.۷۶۵	۳/۴۲
	برنامه تربیت دبیر	-	۲۰۸.۵۲۸	-
۱	دانشگاه فنی و حرفه‌ای	۸.۶۲۸.۸۶۶	۹.۱۴۵.۲۹۱	۵/۹۸
	برنامه آموزش نیروی متخصص مهارتی		۷.۹۵۲.۳۰۰	
۱	وزارت آموزش و پرورش و دستگاه‌های تابعه	۵۰۱.۸۲۶.۵۷۰	۵۹۵.۵۷۴.۸۵۷	۱۸/۶۸
	برنامه آموزش دوره دوم متوسطه فنی و حرفه‌ای	۱۵.۴۶۲.۳۳۴	۲۳.۰۵۰.۰۴۲	۴۹/۱
	برنامه آموزش دوره دوم متوسطه کارودانش	۲۰.۳۴۲.۴۹۱	۳۱.۷۹۹.۷۶۰	۵۶/۲
	برنامه تربیت معلم	۳.۹۵۵.۰۴۰	۵.۰۹۱.۰۰۵	۲۸/۷
	برنامه آموزش دوره متوسطه حرفه‌ای دانش‌آموزان با نیازهای ویژه	۳۴.۳۰۰	۴۸.۰۴۰	۴۰/۱
	برنامه ارتقای حرفه‌ای معلمان	۱.۱۶۱.۹۹۰	۸۲۷.۴۶۳	-۲۸/۸

#### فصل پنجم - تحلیل اعتبارات و برنامه‌های حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و مهارتی

در ارتباط با اهمیت آموزش‌های فنی و حرفه‌ای باید گفت که در حال حاضر از حدود ۲۱/۵ میلیون نیروی کار در کشور ۱۸ میلیون نفر آن نیاز به سطوح ۲ تا ۴ مهارت دارند. این سطوح به استناد ماده (۸) قانون نظام جامع آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای و مهارتی عبارتند از: سطح دو «کارگر ماهر»، سطح سه «کمک‌تکنسین» و سطح چهار «تکنسین». سطح دو و سه به صورت مشترک توسط وزارت آموزش و پرورش و سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای ارائه می‌شود. سطح چهار نیز توسط دانشگاه‌های فنی و حرفه‌ای، تربیت دبیر شهید رجایی و جامع علمی - کاربردی قابل ارائه می‌باشد.

در ابتدا برای شفاف‌سازی اعتبارات حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای جدول ذیل که نشان‌دهنده سهم اعتبارات هر بخش از این فصل است ارائه می‌شود.

## جدول ۵. سهم برنامه‌های آموزش‌های فنی و حرفه‌ای از فصل آموزش‌های فنی و حرفه‌ای

عنوان	شاخص کمی	اعتبارات برنامه	سهم از کل
دوره دوم متوسطه فنی و حرفه‌ای و کاردانش (آموزش رسمی)	هنرجو - ۸۹۷,۹۳۴	۵۴,۹۳۰,۷۴۲	۶۷/۲
آموزش نیروی انسانی متخصص مهارتی و تربیت دبیر (آموزش رسمی)	دانشجو - ۱۹۰,۹۲۴	۸,۱۶۰,۸۲۸	۱۰
آموزش غیررسمی دولتی و غیردولتی	مهارت آموز - ۸۴۰,۰۰۰	۹,۲۳۹,۷۲۹	۱۱/۳
بخش‌های غیرمرتبط		۶,۸۴۹,۷۸۷	۸/۴
بخش‌های جدیدی که در لایحه ۱۳۹۹ افزوده شده است		۹۹۶,۲۹۷	۱/۲

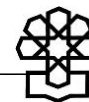
## حوزه سیاستگذاری کلان

شورای عالی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و مهارتی به استناد ماده (۲) جزء «۴» و ماده (۶) قانون نظام جامع آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای و مهارتی نهادی است ملی که وظیفه هماهنگی در سیاستگذاری و مدیریت در برنامه‌ریزی و تنظیم‌گری نظام آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای کشور را برعهده دارد و در اردیبهشت‌ماه ۱۳۹۸ تشکیل شده است. هر چند در لایحه بودجه برنامه راهبری امور شورای عالی ذیل فصل آموزش‌های فنی و حرفه‌ای دیده می‌شود، اما صفر بودن اعتبار این برنامه نشان از بی‌توجهی دولت به نقش شورا در این حوزه دارد. مدیریت و تنظیم‌گری پیش‌بینی شده در قانون می‌تواند در این حوزه بین بخشی، از بسیاری از چالش‌ها از جمله موازی‌کاری، مبتنی نبودن ارائه آموزش بر نیاز بازار کار، بی‌توجهی به استانداردهای شغلی و حرفه‌ای و... پیشگیری کند و برای ارتقای کیفیت و نیروی انسانی مورد نیاز و ماهر برنامه‌ریزی نماید.

بی‌توجهی به اعتبارات مربوط به شورا در حالی است که شورا باید چارچوب صلاحیت حرفه‌ای را به استناد ماده (۷) این قانون تدوین و اجرا کند و ثانیاً به استناد ماده (۹) این قانون مراکز سنجش ملی را تشکیل دهد که بدون پیش‌بینی و تخصیص اعتبار ممکن نیست.

## حوزه آموزش‌های رسمی دوره دوم متوسطه فنی و حرفه‌ای و کاردانش

هر چند به‌ظاهر افزایش حدود ۵۰ درصدی اعتبارات هزینه‌ای دوره دوم متوسطه فنی و حرفه‌ای و کاردانش نشان‌دهنده بذل توجه به این حوزه و در راستای تحقق اهداف کمی قانون برنامه ششم توسعه (جدول ۱۲ ماده (۶۶)) است، اما در واقع این افزایش به دلیل افزوده شدن یک پایه به کل دوره دوم متوسطه است. مقایسه میان اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (۹۶/۲) هزینه‌ای و (۳/۸ درصد تملک) نشان می‌دهد که بخش عمده این افزایش مربوط به اعتبارات جاری این حوزه است، همچنین ناچیز بودن اعتبارات تملک دارایی سرمایه‌ای گویای این واقعیت است که نقش تجهیزات، مواد مصرفی، اهمیت به‌روز بودن کارگاه‌ها و... به‌خوبی مورد توجه قرار نگرفته است. نکته مهم دیگر اینکه سرانه دانش‌آموزی حوزه



فنی و حرفه‌ای و کاردانش در جدول ۱ پیوست ۴ به درستی محاسبه نشده و واقعی نبوده که این خود حاکی از عدم رشد کافی سرانه است. پیامدهای حاصل از این رویکرد عدم دستیابی به سیاست‌های کلی نظام مبنی بر تربیت نیروی انسانی ماهر و کارآمد متناسب با نیازهای فعلی و آتی بازار کار (بند «۲» سیاست‌های کلی اشتغال) و عدم تحقق اهداف کمی (دستیابی به شاخص ۵۰ درصدی دانش‌آموزان فنی و حرفه‌ای و کاردانش نسبت به کل دانش‌آموزان در پایان برنامه - جدول ۱۲ ماده (۶۶) قانون برنامه ششم) و اهداف کیفی (افزایش مهارت و تخصص نیروی کار به‌ویژه فارغ‌التحصیلان دبیرستان‌ها، هنرستان‌ها تا ... با ارائه آموزش‌های مهارتی، تخصصی و فنی و حرفه‌ای - بند «ت» ماده (۴) قانون برنامه ششم) می‌باشد.

در حوزه آموزش و پرورش رسمی نکته قابل ذکر دیگر که با اعتبارات بودجه‌ای در ارتباط است، موضوع دوره دوم متوسطه کاردانش است. براساس مواد (۸) و (۹) «آیین‌نامه همکاری وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها و مراکز تولیدی و آموزشی در اجرای نظام جدید آموزش متوسطه» مورخ ۱۳۷۷/۳/۱۳ برون‌سپاری (مواد (۸) و (۹) آیین‌نامه) به‌عنوان یکی از اهداف رشته کاردانش تعریف شده است، اما هم‌اکنون این شاخه از اهداف اولیه فاصله گرفته است به‌نحوی که هم‌اکنون عمده آموزش‌های علمی و عملی در مدرسه ارائه می‌شود و هزینه سرانه این دانش‌آموزان از دانش‌آموزان فنی و حرفه‌ای در حدود ۱ تا ۱/۲ میلیون تومان بیشتر برآورد شده است.

در لایحه بودجه ۱۳۹۹ پیش‌بینی اعتبارات لازم برای برون‌سپاری ۷۰ هزار هنرجو را شاهد هستیم. احتساب هزینه سرانه، برون‌سپاری و قیمت گران‌تر کتاب‌های درسی این شاخه به‌دلیل تیراژ کم، بار مالی مضاعفی را هم به آموزش و پرورش و هم به خانواده‌ها تحمیل می‌کند.

### حوزه آموزش‌های رسمی عالی

در این حوزه تربیت کارشناس مهارتی و کاردان مهارتی انجام می‌شود. اما تربیت کاردان مهارتی (تکنسین) از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است.

تکنسین‌ها مهم‌ترین نیاز بازار کار فعلی ما هستند. این امر به استناد شاخص‌های بین‌المللی بازار کار و هرم شغلی حاکم بر آن پذیرفته شده است. وزارت آموزش و پرورش هم جهت تکمیل نیروی انسانی آموزشی خود نیاز به کارشناس مهارتی (مهارت‌آموز) دبیر درس کار و فناوری (دبیر فنی) و مسئول کارگاه (استادکار)، خصوصاً با توجه به افزایش یک سال به دوره دوم متوسطه فنی و حرفه‌ای نیاز دارد.

تحقق این دو نیاز در بخش دولتی از طریق دانشگاه فنی و حرفه‌ای (مسئول تربیت تکنسین) و دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی (مسئول تربیت دبیر فنی و هنرآموز) و در بخش غیردولتی دانشگاه جامع علمی - کاربردی میسر می‌باشد.

شایان ذکر است نیاز بازار کار به بالاتر از سطح چهار صلاحیت در کشور ما در حال اشباع است. نرخ

بالای بیکاری فارغ‌التحصیلان دانشگاهی نیز مؤید این امر است. بنابراین هرگونه انحرافی از این مسیر تربیت تکنسین خصوصاً در دانشگاه‌های متولی آموزش‌های فنی‌وحرفه‌ای خسارت‌بار است.

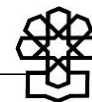
وضعیت این سه دانشگاه در لایحه بودجه رویکرد دولت را در این حوزه به تصویر می‌کشد.

دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی که هدف اصلی آن تربیت دبیر فنی می‌باشد بخش عمده اعتبارات خود (حدود ۵۴ درصد) را صرف دوره‌های کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری می‌نماید. البته بررسی برنامه‌های ذیل این دانشگاه و مقایسه میان قانون بودجه ۱۳۹۸ با لایحه ۱۳۹۹ نشان می‌دهد که دانشگاه به سمت هدف اصلی در حال حرکت است. در لایحه بودجه ۱۳۹۹ برنامه «تربیت دبیر» که برنامه جدیدی است به برنامه‌های ذیل دانشگاه اضافه شده است. در قانون ۱۳۹۸، دانشگاه ۶۵۰ دانشجوی کارشناسی مهارتی (دبیری) را پذیرفته است در حالی که در لایحه بودجه ۱۳۹۹ اعتبارات مربوط به پذیرش ۲۶۲۳ دانشجوی دبیری لحاظ شده که رشد قابل توجهی است.

از سوی دیگر در قانون ۱۳۹۸ تعداد دانشجویان کارشناسی غیرمهارتی، کارشناسی ارشد و دکتری این دانشگاه ۵,۷۰۳ دانشجو بوده که در لایحه ۱۳۹۹ به ۳,۰۹۵ دانشجو تقلیل یافته است. بنابراین می‌توان رویکرد دولت را هم اصلاح وضع موجود دانشگاه نسبت به هدف اولیه تشکیل دانشگاه و هم گامی به سمت تربیت نیروی انسانی مورد نیاز آموزش و پرورش دانست.

دانشگاه فنی‌وحرفه‌ای که وظیفه اصلی‌اش تربیت تکنسین است در یک افزایش پلکانی تعداد دانشجویان کارشناسی خصوصاً کارشناسی پیوسته خود را افزایش داده است. در سال ۱۳۹۸ تعداد دانشجویان کاردانی دانشگاه ۱۲۱,۸۸۷ دانشجو و تعداد دانشجویان کارشناسی با نوبت دوم و مجازی ۴۹,۹۰۵ نفر بوده است در صورتی که در لایحه بودجه ۱۳۹۹ تعداد دانشجویان کاردانی دانشگاه ۹۸,۷۸۶ دانشجو، دانشجویان کارشناسی ۵۲,۴۳۲ دانشجو، دانشجویان نوبت دوم و مجازی و بین‌الملل نیز ۳۸,۰۸۳ و در مجموع ۹۰,۵۱۵ دانشجو است. از مجموع اعتبارات دانشگاه نیز ۵۶/۵ درصد مربوط به آموزش‌های کاردانی مهارتی و مابقی به آموزش‌های دوره کارشناسی اعم از پیوسته و ناپیوسته می‌باشد. در شرایطی که نیاز اصلی بازار کار به تکنسین است و دانشگاه خود نیز به این امر اشراف دارد و پیش‌تر نیز به افزایش ۱۵۱ درصدی اعتبارات دوره کارشناسی دانشگاه فنی‌وحرفه‌ای در برابر کاهش ۱۲/۵ درصدی دوره کاردانی مهارتی (تکنسین) به‌عنوان انحراف از مسیر اصلی اشاره شده بود،<sup>۱</sup> این روند به شکل نامطلوب‌تری در لایحه بودجه ۱۳۹۹ ادامه یافته است. تجربه تاریخی این نگرش حاکی از تبدیل انستیتوها و آموزشکده‌ها به دانشگاه‌های آکادمیک است. تشکیل دانشگاه صنعتی امیرکبیر (از توسعه دو مؤسسه انستیتو تکنولوژی و هنرسرای عالی)، علم و صنعت (هنرسرای عالی و انستیتو فناوری تهران) و مازندران (مرکز تربیت دبیر نوشیروانی و مرکز تحصیلات تکمیلی، مدرسه علوم کشاورزی ساری، دانشکده

۱. گزارش بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور ۵۱. حوزه آموزش‌های فنی‌وحرفه‌ای و مهارتی، ۱۶۲۷۳، دی‌ماه ۱۳۹۷.



کشاورزی و منابع طبیعی گرگان) نشان‌دهنده احتمال تغییرات گسترده و تغییر ماهیت این دانشگاه از وظیفه اصلی آن می‌باشد.

تغییر دو برنامه کارشناسی و کاردانی مهارتی به برنامه تربیت نیروی انسانی متخصص مهارتی سرپوشی بر این واقعیت است تا حداقل در ظاهر این چالش آشکار نشود.

پیامدهای این رویکرد در دانشگاه فنی و حرفه‌ای عدم تحقق جدول ۱۲ ماده (۶۶) قانون برنامه ششم توسعه با موضوع ارتقای شاخص کمی دانشجویان کاردانی مهارتی از ۲۰ درصد در ابتدای برنامه به ۳۰ درصد در پایان برنامه و به دنبال آن معیوب بودن هرم شغلی در کشور و فاصله گرفتن از سطح شاخص نیروی کار تکنسین در جوامع پیشرفته است.

در دانشگاه شهید رجایی اگر روند کنونی ادامه یابد می‌توان به اصلاح وضع موجود امیدوار شد، اما اگر این شاخص به صورت افقی پیش برود یا کاهشی شود اهداف سند تحول بنیادین آموزش و پرورش در تربیت نیروی انسانی مندرج در هدف عملیاتی ۱۱ به‌طور کامل و هدف عملیاتی ۱-۱۰ الی ۴-۱۰ محقق نخواهد شد.

دو موضوع مهم دیگر در لایحه بودجه در ارتباط با دانشگاه فنی و حرفه‌ای مطرح است. موضوع اول بی‌توجهی به تأمین اعتبارات معلمان حق‌التدریس دانشگاه فنی و حرفه‌ای که به استناد بند «ذ» ماده (۶۴) قانون برنامه ششم توسعه پیمانی شده‌اند و موجب کاهش اعتبارات دانشگاه برای انجام فعالیت‌های ضروری می‌شود و موضوع دوم بهای تمام شده (سرانه) غذای دانشجویان دانشگاه فنی و حرفه‌ای است که در لایحه بودجه ۱۳۹۹ تفاوت معناداری را میان این دانشگاه با سایر دانشگاه‌ها نشان می‌دهد که نیاز به تجدیدنظر جدی دارد.

این بی‌توجهی به دانشجویان و دانشگاه مهارتی کم‌اهمیت بودن این حوزه را به ذهن متبادر می‌کند در حالی که ما نیاز به فرهنگ‌سازی در جهت جذب جوانان به حوزه‌های مهارتی داریم. دانشگاه جامع علمی - کاربردی که ابتدا برای تکمیل آموزش‌های مهارتی شغلی در دوره‌های کوتاه‌مدت (پودمانی) و غیرپودمانی ایجاد شد در بستر زمان به دانشگاهی مشابه سایر دانشگاه‌های علمی کشور تبدیل شد. البته با توجه به غیردولتی بودن این مراکز بخش عمده اعتبارات این دانشگاه از متقاضیان تأمین می‌شود، لذا در قوانین بودجه سنواتی تنها می‌توان درباره اعتبارات هزینه‌ای و یا تملک دارایی‌های سرمایه‌ای اظهار نظر کرد.

### حوزه آموزش‌های غیررسمی مهارتی

سهم اعتبارات آموزش‌های غیررسمی فنی و حرفه‌ای و مهارتی تقریباً ۱۱/۳ درصد از کل اعتبارات فصل آموزش‌های فنی و حرفه‌ای است.

آموزش‌های غیررسمی که منجر به دریافت گواهینامه می‌شوند و معمولاً کوتاه‌مدت هستند باید

سفارش محور باشند. اگرچه در بخش دولتی این آموزش‌ها از اعتبارات دولتی بهره‌مند می‌شوند، لکن این اعتبارات باید در راستای تحقق اصل بیست‌وهشتم قانون اساسی هزینه شود.<sup>۱</sup>

سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای به‌عنوان متولی اصلی آموزش‌های غیررسمی اساسنامه ندارد، لذا رصد و نظارت بر فعالیتهای سازمان به‌راحتی امکان‌پذیر نیست.

در لایحه بودجه در فصل فنی و حرفه‌ای ۶ برنامه به این سازمان اختصاص یافته است، اما برنامه مهمی همچون تدوین استانداردهای شغلی در لایحه ۱۳۹۹ حذف شده است.

نکته مهم دیگر درخصوص آموزش‌های مهارتی غیررسمی برنامه‌های جدید ذیل این فصل شامل آموزش‌های مهارتی در حوزه بازرگانی، ورزش، محیط زیست، گردشگری، آب و برق می‌باشد که هر چند به‌ظاهر توجه دولت به حوزه‌های مهارتی غیررسمی است، اما مشخص نیست این برنامه‌ها در واقع تا چه میزان به آموزش‌های فنی و حرفه‌ای مرتبط هستند و آیا می‌توانند مصداق این نوع از آموزش باشند؟

بنابراین چالش مهم در این حوزه آموزشی عدم امکان رصد فعالیتهای این دستگاه در راستای اهداف، وظایف و مأموریت‌های آن است هر چند سنجش برخی از اهداف قانون برنامه ششم مانند بند «ز» ماده (۴) موضوع اشتغال‌زایی و مهارت‌افزایی و بند «ت» ماده (۴) افزایش مهارت و تخصص نیروی کار تا حدودی ممکن است، لکن از آنجا که رصد مهارت‌آموزان بعد از دوره مهارت‌آموزی به‌صورت موردی انجام می‌شود و به‌طور کامل صورت نمی‌پذیرد این سنجش دقیق نیست.

### جمع‌بندی

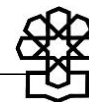
بررسی برنامه‌ها و اعتبارات حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای که یک حوزه بین‌بخشی میان نظام آموزش رسمی و غیررسمی است نشان می‌دهد که ۸۱۷۴ میلیارد تومان اعتبار هزینه‌ای این فصل از توزیع متناسب با اهداف این نظام آموزشی برخوردار نشده است.

برنامه راهبردی امور شورای عالی فنی و حرفه‌ای ذیل فصل آموزش‌های فنی و حرفه‌ای به‌عنوان بالاترین مرجع سیاستگذار در این حوزه فاقد اعتبار است.

برنامه‌های ذیل این فصل دچار تغییرات گسترده شده است به‌نحوی که امکان مقایسه اعتبارات میان قانون بودجه ۱۳۹۸ با لایحه بودجه ۱۳۹۹ به‌درستی امکان‌پذیر نیست. درحالی که علی‌القاعده با توجه به اهداف و وظایف نظام آموزش فنی و حرفه‌ای برنامه‌ها مشخص می‌شد.

ازسوی دیگر با توجه به اولویت‌ها و رویکردهای دولت در بودجه فصل آموزش‌های فنی و حرفه‌ای عدم تحقق اهداف قانون برنامه ششم توسعه در این حوزه فنی و حرفه‌ای و مهارتی پیش‌بینی می‌شود، زیرا

۱. هر کس حق دارد شغلی را که بدان مایل است و مخالف اسلام و مصالح عمومی و حقوق دیگران نیست برگزیند. دولت موظف است با رعایت نیاز جامعه به مشاغل گوناگون، برای همه افراد امکان اشتغال به کار و شرایط مساوی را برای احراز مشاغل ایجاد نماید. (اصل بیست‌وهشتم قانون اساسی)



اولاً تاکنون اهداف کمی معین شده در بازه زمانی خاص محقق نشده و ثانیاً با این میزان اعتبار و با این نحو توزیع اعتبار خلأها و چالش‌های موجود را جبران نخواهد کرد. همه اینها در حالی است که برنامه‌های مصرح در لایحه بودجه در حوزه اجرا نیز با موانعی مواجه هستند.

به آموزش‌های فنی و حرفه‌ای با وجود ارزشمندی آنها و نقش آنها در اشتغال و اشتغال پایدار به معنای واقعی توجه نمی‌شود. اجرای قوانین به صورت کامل رصد نمی‌شود و اعتبارات متناسب با تکالیف دستگاه‌ها تعیین نمی‌شوند. با وجود خروج برخی دستگاه‌ها از وظیفه اصلی و پیامدهای ناشی از آن در اداره کشور موضوع مورد توجه قرار نمی‌گیرد. به عبارت بهتر بودجه موجب نمی‌شود تا دستگاه‌ها در حریم قانونی خود حرکت کنند.

### پیشنهادها

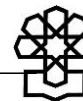
۱. تخصیص اعتبار به کد ۱۸۰۲۰۲۹۰۰۰ مربوط به راهبری امور شورای عالی آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای و مهارتی از محل سرجمع اعتبارات فصل فنی و حرفه‌ای.
۲. انتقال برنامه‌های تربیت معلم (کد ۱۸۰۲۰۱۶۰۰۰ - مربوط به تملک دانشگاه فرهنگیان، برنامه ارتقای حرفه‌ای معلمان (کد ۱۸۰۲۰۱۲۰۰۰ - دانشگاه فرهنگیان و متوسطه نظری) برنامه تربیت معلم (کد ۱۸۰۲۰۵۸۰۰۰ - دانشگاه فرهنگیان) برنامه آموزش و تربیت بهروز و بهیار (کد ۱۸۰۲۰۶۶۰۰۰ - مربوط به وزارت بهداشت) برنامه آموزش نیروی انسانی متخصص (کد ۱۸۰۲۰۷۱۰۰۰ - انستیتو پاستور) از ذیل فصل فنی و حرفه‌ای به فصول مربوطه.
۳. مستثنا کردن کلیه مراکز فنی و حرفه‌ای از شمول بند «د» تبصره «۲۰» موضوع واگذاری و خرید خدمات دستگاه‌های اجرایی.
۴. تعمیم و تنفیذ بند «الف» و «ب» تبصره «۷۵» قانون بودجه سال ۱۳۶۲ به کلیه مراکز دولتی فنی و حرفه‌ای و مهارتی و تصریح به آن در لایحه بودجه ۱۳۹۹.
۵. یکسان‌سازی اعتبارات مربوط به کمک به تأمین غذای دانشجویان دانشگاه فنی و حرفه‌ای با سایر دانشگاه‌ها.
۶. تأمین اعتبارات جهت اجرای بند «ذ» ماده (۶۴) قانون برنامه ششم توسعه که توسط دانشگاه فنی و حرفه‌ای (موضوع تعیین وضعیت معلمان حق‌التدریسی دانشگاه) انجام شده است.
۷. تدوین برنامه‌های ذیل فصل آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و مهارتی منطبق با اهداف و وظایف تصریح شده در قانون نظام جامع آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای.
۸. تفکیک دو برنامه کاردانی و کارشناسی مهارتی که در لایحه ذیل برنامه آموزش نیروی انسانی متخصص مهارتی آمده است.
۹. با توجه به کمبود اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای جهت رفع

این نقیصه مجوز امکان استفاده از انواع تسهیلات مطروحه در تبصره‌های بودجه مربوط به مراکز علمی، دانشگاهی و... اعم از فاینانس، اوراق مالی و... به تمامی مراکز دولتی ارائه‌کننده آموزش‌های فنی و حرفه‌ای داده شود.

۱۰. افزودن برنامه‌های ذیل به فصل آموزش‌های فنی و حرفه‌ای: طراحی و تدوین استانداردهای شایستگی حرفه، برنامه طراحی و تدوین استانداردهای ارزشیابی حرفه، برنامه طراحی و تدوین استانداردهای آموزش حرفه، برنامه استقرار صلاحیت حرفه‌ای، برنامه استقرار توسعه حرفه‌ای، برنامه نوآوری و کارآفرینی، برنامه ارتقای صلاحیت حرفه‌ای معلمان فنی و حرفه‌ای، برنامه کارورزی و برنامه مراکز سنجش.

### منابع و مأخذ

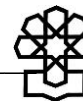
۱. قانون بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور.
۲. گزارش بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور ۵۱. حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای، شماره مسلسل ۱۶۲۷۳، دی‌ماه ۱۳۹۷.
۳. قانون نظام جامع آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای و مهارتی، مصوب ۱۳۹۶.
۴. قانون برنامه ششم توسعه.
۵. سیاست‌های کلی اشتغال.
۶. سیاست‌های کلی جمعیت.
۷. سیاست‌های کلی تولید، حمایت از کار و سرمایه ایرانی.
۸. سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی.
۹. سند تحول بنیادین آموزش و پرورش.
۱۰. قانون دائمی کردن بخشی از احکام برنامه‌های توسعه.
۱۱. لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور ۵۱. حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و مهارتی - محبوبه محمدعلی - ۱۶۲۷۳ - دی‌ماه ۱۳۹۷.
۱۲. قانون برنامه پنجم توسعه.
۱۳. گزارش بررسی شاخص‌های آموزش‌های فنی و حرفه‌ای - مهدی اسماعیلی، محبوبه محمدعلی - ۱۲۹۷۹ - اردیبهشت‌ماه ۱۳۹۲.
۱۴. گزارش الزامات تشکیل نظام آموزش فنی و حرفه‌ای.



## جدول ۱. تبصره‌های مرتبط با آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و پیشنهاد‌های اصلاحی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹

شماره تبصره	متن تبصره	پیشنهاد اصلاحی
تبصره «۱» بند «ه»	بند «ه»- منابع بند «ب» ماده (۶۵) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) مصوب ۱۳۹۳/۱۲/۴ از بیست درصد (۲۰٪) به پنجاه درصد (۵۰٪) افزایش و مبلغ مابه‌التفاوت به وزارت نفت (شرکت بهینه‌سازی مصرف سوخت) اختصاص می‌یابد. شرکت مذکور مکلف است با همکاری وزارت آموزش و پرورش نسبت به تأمین و استانداردسازی سامانه گرمایشی یکصد هزار (۱۰۰,۰۰۰) کلاس درس مدارس اقدام کند.	اصلاحیه پیشنهادی - نحوه هزینه‌کرد منابع حاصل از ۱۰ درصد عوارض گاز در جدول تبصره «۱۴» ماده واحده معین شده است. ۶۰ درصد از این منابع جهت تأمین و استانداردسازی سیستم‌های گرمایشی و سرمایه‌ی مدارس و ۴۰ درصد صرف تجهیز و نوسازی و تجهیزات آموزشی و کمک‌آموزشی و مواد مصرفی هنرستان‌ها می‌گردد. بهتر است سهم تجهیز هنرستان‌ها و مواد مصرفی به‌صورت درصدی از این منابع مشخص شود.
تبصره «۳» بند «الف»	دولت مجاز است یک میلیارد (۱,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) دلار از تسهیلات تأمین مالی خارجی (فاینانس) فوق‌الذکر را برای استفاده از منابع بانک‌ها و مؤسسات مالی و توسعه‌ای بین‌المللی به‌منظور تجهیز آزمایشگاه‌ها و کارگاه‌های دانشگاه‌ها، مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی و فناوری و مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای دولتی با تضمین دولت و بازپرداخت آن، از محل اعتبارات بودجه عمومی تأمین کند.	اصلاحیه پیشنهادی - بعد از عبارت مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای دولتی عبارت «اعم از آموزش‌شده‌های فنی و حرفه‌ای، هنرستان‌های آموزش و پرورش، مراکز دولتی سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای براساس شاخص نیاز بازار و صلاحیت حرفه‌ای» اضافه شود.
تبصره «۴» بند «ه» جزء «۵» جدول	تجهیزات آزمایشگاهی و کارگاهی دانشگاه‌های وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و دانشگاه‌های وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی برای اهداف آموزشی تا سقف ۵۰ میلیون یورو	اصلاحیه پیشنهادی - بعد از عبارت آزمایشگاه‌ها و کارگاه‌های دانشگاه‌ها عبارت «آموزش‌شده‌های دانشگاه فنی و حرفه‌ای» اضافه شود.
تبصره «۵» بند «ع»	بند «ع»- به دولت اجازه داده می‌شود مبلغ ده هزار میلیارد (۱۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال اوراق مالی - اسلامی جهت احداث، تکمیل و تجهیز فضاهای آموزشی، پرورشی و ورزشی وزارت آموزش و پرورش (سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور) منتشر کند. این اوراق خارج از سقف پیش‌بینی شده در جدول شماره (۴) ماده (۷) قانون برنامه ششم توسعه بوده و براساس ابلاغ اعتبار و تخصیص‌های صادره به مصرف می‌رسد.	اصلاحیه پیشنهادی - بعد از عبارت تجهیز فضاهای آموزشی عبارت (تأمین تجهیزات آموزشی و کمک‌آموزشی هنرستان‌ها) اضافه شود.
تبصره «۹» بند «الف»	بند «الف»- به دانشگاه‌ها، مؤسسات آموزشی و پژوهشی و پارک‌های علم و فناوری اجازه داده می‌شود با تصویب هیئت‌های امنای خود تا سقف عملکرد درآمد اختصاصی سال ۱۳۹۸ نسبت به اخذ تسهیلات از بانک‌ها از محل توثیق اموال در اختیار خود اقدام کنند و در جهت تکمیل طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای خود و با اولویت احداث خوابگاه‌های متاهلین موضوع بند «پ» ماده (۱۰۳) قانون ششم توسعه استفاده و نسبت به بازپرداخت اقساط از محل درآمد اختصاصی خود اقدام کنند.	اصلاحیه پیشنهادی - در بند «الف» بعد از عبارت دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی عبارت «دانشگاه فنی و حرفه‌ای» اضافه شود.

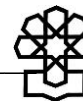
پیشنهاد اصلاحی	متن تبصره	شماره تبصره
	دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی و پژوهشی و فناوری اعم از دولتی و غیردولتی نیز می‌توانند با رعایت مفاد این بند، از تسهیلات بانکی برای خرید تجهیزات صرفاً تخصصی و به‌روزرسانی آزمایشگاه‌ها و کارگاه‌های خود استفاده نمایند.	
این بند زمینه مناسبی برای ادغام برخی از فضاها و پیشگیری از هزینه‌های مربوط به فضاها و اضافی ایجاد می‌کند و می‌تواند برخی از مشکلات مراکز آموزش فنی‌وحرفه‌ای را حل کند.	بند «د» - به وزارت آموزش و پرورش و وزارت علوم، تحقیقات و فناوری اجازه داده می‌شود به‌منظور ساماندهی و بهینه‌سازی کاربری بخشی از املاک و فضاها، آموزشی، ورزشی و تربیتی خود و با رعایت ملاحظات آموزشی و تربیتی، نسبت به احداث، بازسازی و بهره‌برداری از آنها اقدام کند. تغییر کاربری موضوع این بند به‌ترتیب به پیشنهاد شورای آموزش و پرورش استان و همچنین هیئت امنای هر دانشگاه و تصویب کمیسیون ماده (۵) قانون تأسیس شورای عالی شهرسازی و معماری ایران مصوب ۱۳۵۱/۱۲/۲۲ با اصلاحات و الحاقات بعدی آن صورت می‌گیرد و از پرداخت کلیه عوارض شامل تغییر کاربری، نقل‌وانتقال املاک، اخذ گواهی بهره‌برداری، احداث، تخریب، بازسازی و سایر عوارض شهرداری معاف می‌باشد. پهنه‌های بزرگ از جمله پردیس‌های دانشگاهی مشمول مفاد این بند نمی‌شوند.	تبصره «۹» بند «د»
در سال جاری حدود ۳۰ میلیارد تومان برای دانشگاه از این محل تأمین اعتبار شده است و برای سال پیش رو نیز می‌تواند مفید باشد.	بند «و» - به‌منظور ارتقای شاخص‌های علمی، پژوهشی، فناوری و مهارتی اعتبارات قانون استفاده متوازن از امکانات کشور برای ارتقای مناطق کمتر توسعه‌یافته مصوب ۱۳۹۳/۷/۳۰ قابل اختصاص به دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی، پارک‌های علم و فناوری و مراکز آموزش فنی‌وحرفه‌ای و جهاد دانشگاهی مستقر در استان نیز است.	تبصره «۹» بند «و»
	بند «ی» - درآمد سازمان آموزش فنی‌وحرفه‌ای کشور مربوط به خدمات آموزشی و فرهنگی، خدمات مشاوره و درآمدهای حاصل از صدور، تعویض و تمدید گواهینامه‌های مهارت مندرج در ردیف‌های ۱۴۰۱، ۱۴۰۱۶۱، ۱۴۰۲۱۱ جدول شماره (۵) اختصاصی تلقی می‌شود و پس از تخصیص توسط سازمان برنامه و بودجه کشور قابل هزینه است.	تبصره «۹» بند «ی»
نسبت میان تأمین و اصلاح سیستم گرمایش و سرمایش و تجهیز و منابع آموزشی و کمک‌آموزشی ۶۰ به ۴۰ است. بهتر است سهم نوسازی، توسعه و تجهیز و تأمین مواد مصرفی هنرستان‌ها تعیین شود.	بند «الف» - در اجرای قانون هدفمند کردن یارانه‌ها مصوب ۱۳۸۸/۱۰/۱۵ و با هدف تحقق عدالت، کاهش فقر مطلق و توسعه بهداشت و سلامت مردم و همچنین معطوف نمودن پرداخت یارانه به خانوارهای نیازمند و در اجرای ماده (۳۹) قانون برنامه ششم توسعه، تمامی دریافتی‌ها (منابع) مندرج در جدول ذیل به‌استثنای عوارض شهرداری‌ها و دهیاری‌ها به حساب سازمان هدفمندسازی یارانه‌ها نزد خزانه‌داری کل کشور واریز می‌شود و پس از تخصیص سازمان برنامه و	تبصره «۱۴»



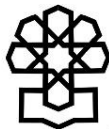
پیشنهاد اصلاحی	متن تبصره	شماره تبصره
	<p>بودجه کشور، مطابق جدول ذیل هزینه می‌شود:</p> <p>جزء «۶» - جدول - عوارض گازرسانی موضوع ماده (۶۵) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) از گاز - سهم ۵۰ درصدی (۳۰ درصد بابت گرمایش مدارس به سازمان بهینه‌سازی مصرف سوخت و ۲۰ درصد به سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور (۱۳۰۰ میلیارد تومان)</p> <p>جزء «۷» - عوارض گازرسانی موضوع ماده (۶۵) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم برخی از مقررات مالی دولت - سوخت نیروگاه‌ها سهم ۵۰ درصدی (۳۰ درصد بابت گرمایش مدارس به سازمان بهینه‌سازی مصرف سوخت و ۲۰ درصد به سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور (۱۷ میلیارد و ۹۰۰ میلیون تومان)</p>	
<p>اصلاحیه پیشنهادی - هرگونه تغییر در وضعیت کنونی نهادهای ذی‌ربط در آموزش‌های فنی‌وحرفه‌ای باید در شورای عالی فنی‌وحرفه‌ای مطرح و نظر شورا مبنای تصمیم‌گیری قرار گیرد.</p> <p>پیشنهاد افزودن بند «ح» به تبصره «۲۰» - به وزارت آموزش و پرورش اجازه داده می‌شود جهت افزایش بهره‌وری در آموزش، ارتقای منزلت آموزشی، بهینه‌سازی تجهیزات کارگاهی، مدیریت منابع انسانی و همچنین حذف ساختارهای موازی در مهارت‌آموزی، در چارچوب نظام طبقه‌بندی مشاغل و حرفه کشور، هنرستان‌های شاخه فنی‌وحرفه‌ای و کاردانش را تجمیع نمایند.</p>	<p>بند «د» - دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۲۵) قانون برنامه ششم توسعه با رعایت احکام این ماده، مکلف به تأمین حداقل ده درصد (۱۰٪) از وظایف این ماده از طریق واگذاری و خرید خدمات می‌باشند. همچنین ایجاد هرگونه واحد اداری یا عملیاتی جدید برای انجام وظایف موضوع ماده فوق‌الذکر ممنوع است و تأمین خدمات مورد نیاز از طریق سازوکار پیش‌بینی شده در این ماده و اعتبارات مصوب امکانپذیر است.</p>	<p>تبصره «۲۰» بند «د»</p>

جدول ۲. بررسی و مقایسه اعتبارات برنامه‌های ذیل فصل آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در لایحه سال ۱۳۹۹ با قانون سال ۱۳۹۸ (میلیون ریال)

شماره طبقه‌بندی	عنوان	جمع هزینه‌ای ۱۳۹۸	جمع هزینه‌ای ۱۳۹۹	درصد رشد	جمع تملک ۱۳۹۸	جمع تملک ۱۳۹۹	درصد رشد	جمع کل ۱۳۹۸	جمع کل ۱۳۹۹	درصد رشد
۱۸۰۲۰۰۰۰۰۰	فصل آموزش‌های فنی و حرفه‌ای	۶۳۰,۹۶,۹۵۸	۸۱,۷۴۰,۵۹۱	۲۹/۵	۳,۰۸۴,۷۷۴	۳,۲۱۵,۷۰۰	۴/۲	۶۶,۱۸۱,۷۳۲	۸۴,۹۵۶,۲۹۱	۲۸/۴
۱۸۰۲۰۰۵۰۰۰	برگزاری مسابقات بین‌المللی مهارت	-	۵۶,۰۷۸		-	۰		-	۵۶,۰۷۸	
۱۸۰۲۰۰۹۰۰۰	برنامه توسعه امور آموزش‌های مهارتی	-	۲۰۵,۶۷۷		-	۱,۰۰۰		-	۲۰۶,۶۷۷	
۱۸۰۲۰۱۱۰۰۰	برنامه آموزش دوره متوسطه حرفه‌ای دانش‌آموزان با نیاز ویژه	۳۴,۳۰۰	۴۸,۰۴۰	۴۰/۱	۰	۰		۳۴,۳۰۰	۴۸,۰۴۰	۴۰/۱
۱۸۰۲۰۱۲۰۰۰	ارتقای حرفه‌ای معلمان	۱,۱۶۱,۹۹۰	۸۲۷,۴۶۳	-۲۸/۸	۰	۰		۱,۱۶۱,۹۹۰	۸۲۷,۴۶۳	-۲۸/۸
۱۸۰۲۰۱۴۰۰۰	برنامه ارزیابی صلاحیت حرفه‌ای نیروی انسانی صنعت آب و برق و پیمانکاران	-	۷,۵۵۱		-	۰		-	۷,۵۵۱	
۱۸۰۲۰۱۵۰۰۰	برنامه تربیت دبیر	-	۲۰۸,۵۲۸		-	۶۰,۰۰۰		-	۲۶۸,۵۲۸	
۱۸۰۲۰۱۶۰۰۰	برنامه تربیت معلم	-	۰		-	۴۰۰,۰۰۰		-	۴۰۰,۰۰۰	
۱۸۰۲۰۱۸۰۰۰	برنامه آموزش نیروی انسانی متخصص مهارتی	۷,۹۸۶,۷۴۸	۷,۹۵۲,۳۰۰	-۰/۴	۱,۲۱۴,۰۰۰	۱,۲۹۴,۰۰۰	۶/۶	۹,۲۰۰,۷۴۸	۹,۲۴۶,۳۰۰	۰/۵
۱۸۰۲۰۲۲۰۰۰	برنامه مشاوره شغلی، هدایت آموزشی و رهگیری اشتغال مهارت‌آموختگان	۲۴,۸۳۵	۲۰,۴۷۷	-۱۷/۵	۰	۰		۲۴,۸۳۵	۲۰,۴۷۷	-۱۷/۵
۱۸۰۲۰۲۳۰۰۰	برنامه پژوهش‌های کاربردی فنی و حرفه‌ای	-	۶۱,۷۸۲		-	۰		-	۶۱,۷۸۲	
۱۸۰۲۰۲۹۰۰۰	راهبری امور شورای عالی آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای و مهارتی	-	۰		-	۰		-	۰	
۱۸۰۲۰۴۳۰۰۰	برنامه آموزش زنان روستایی	۵۹,۰۰۰	۶۵,۰۳۴	۱۰/۲	۰	۰		۵۹,۰۰۰	۶۵,۰۳۴	۱۰/۲
۱۸۰۲۰۴۶۰۰۰	برنامه آموزش مهارتی در حوزه محیط زیست	۶,۲۷۳	۱۸,۱۶۶	۱۸۹/۶	۰	۰		۶,۲۷۳	۱۸,۱۶۶	۱۸۹/۶
۱۸۰۲۰۵۶۰۰۰	برنامه آموزش‌های مهارتی در حوزه ورزش	-	۲۵,۸۰۸		-	۰		-	۲۵,۸۰۸	
۱۸۰۲۰۵۸۰۰۰	برنامه تربیت معلم	۳,۹۵۵,۰۴۰	۵,۰۹۱,۰۰۵	۲۸/۷	۹۱۵,۰۰۰	۴۱۵,۰۰۰	-۵۴/۶	۴,۸۷۰,۰۴۰	۵,۵۰۶,۰۰۵	۱۳
۱۸۰۲۰۶۱۰۰۰	برنامه آموزش‌های مهارتی در حوزه بازرگانی	-	۱۴۸,۲۱۹		-	۰		-	۱۴۸,۲۱۹	
۱۸۰۲۰۶۳۰۰۰	آموزش دوره اول متوسطه فنی و حرفه‌ای	-	۳۲,۹۰۰		-	۰		-	۳۲,۹۰۰	
۱۸۰۲۰۶۴۰۰۰	برنامه آموزش غیررسمی فنی و حرفه‌ای و مهارتی	-	۱۸,۹۰۰		-	۰		-	۱۸,۹۰۰	



شماره طبقه‌بندی	عنوان	جمع هزینه‌ای ۱۳۹۸	جمع هزینه‌ای ۱۳۹۹	درصد رشد	جمع تملک ۱۳۹۸	جمع تملک ۱۳۹۹	درصد رشد	جمع کل ۱۳۹۸	جمع کل ۱۳۹۹	درصد رشد
۱۸۰۲۰۶۵۰۰۰	برنامه آموزش غیررسمی فنی و حرفه‌ای و مهارتی (حوزه استاندارد)	-	۷۰,۴۴۸		-	۰		-	۷۰,۴۴۸	
۱۸۰۲۰۶۶۰۰۰	برنامه آموزش و تربیت بهورز و بهیار	-	۴۰۸۱۶۵		-	۰		-	۴۰۸۱۶۵	
۱۸۰۲۰۶۷۰۰۰	برنامه ارتقای کیفیت فعالیت‌های آموزشی و کمک‌آموزشی	۱۸۹۳۵۹۴	۱۵۲۸۴۱۳	۱۹/۳	۰	۰		۱۸۹۳۵۹۴	۱۵۲۸۴۱۳	-۱۹/۳
۱۸۰۲۰۷۱۰۰۰	برنامه آموزش نیروی انسانی متخصص	-	۱۲۳۱۵۴		-	۰		-	۱۲۳۱۵۴	
۱۸۰۲۰۷۲۰۰۰۰	برنامه سنجش مهارت و صلاحیت حرفه‌ای	۱۷۰,۸۷۸	۱۳۰,۱۲۱	-۲۳/۹	۰	۰		۱۷۰,۸۷۸	۱۳۰,۱۲۱	-۲۳/۹
۱۸۰۲۰۷۳۰۰۰	برنامه آموزش‌های مهارتی در حوزه میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی	-	۵۴,۳۱۹		-	۰		-	۵۴,۳۱۹	
۱۸۰۲۰۷۴۰۰۰	برنامه آموزش غیررسمی فنی و حرفه‌ای و مهارتی دولتی	۱۰,۰۲۷,۷۳۰	۹,۱۰۶,۴۵۵	-۹/۲	۵۰۴,۴۹۰	۵۳۰,۷۰۰		۱۰,۰۲۷,۷۳۰	۹,۶۳۷,۱۵۵	-۸/۵
۱۸۰۲۰۷۵۰۰۰	برنامه آموزش دوره دوم متوسطه فنی و حرفه‌ای	-	۰		۴۵۰,۰۰۰	۴۷۰,۰۰۰		-	۴۷۰,۰۰۰	۴/۴
۱۸۰۲۰۷۶۰۰۰	برنامه آموزش دوره دوم متوسطه فنی و حرفه‌ای	۱۵,۴۶۲,۳۳۴	۲۳,۰۵۰,۰۴۲	۱-۴۹	۰	۰		۱۵,۴۶۲,۳۳۴	۲۳,۰۵۰,۰۴۲	۴۹/۱
۱۸۰۲۰۷۷۰۰۰	برنامه آموزش دوره دوم متوسطه کار دانش	۲۰,۳۴۲,۴۹۱	۳۱,۷۹۹,۷۶۰	۵۶/۳	۰	۰		۲۰,۳۴۲,۴۹۱	۳۱,۷۹۹,۷۶۰	۵۶/۳
۱۸۰۲۰۷۸۰۰۰	برنامه آموزش غیررسمی فنی و حرفه‌ای و مهارتی غیردولتی	-	۱۰,۰۰۰		۰	۴۰,۰۰۰		-	۱۰,۰۰۰	
۱۸۰۲۰۸۱۰۰۰	برنامه آموزش‌های مهارتی حوزه آب و برق	-	۶۷۱,۷۸۶		-	۰		-	۶۷۱,۷۸۶	



مرکز پژوهش‌ها  
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۶۸۳۰

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور ۳۸. حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و مهارتی

نام دفتر: مطالعات آموزش و فرهنگ (گروه آموزش و پرورش و فنی و حرفه‌ای)

تهیه و تدوین: محبوبه محمدعلی

ناظران علمی: موسی بیات، سینا کلهر

ویراستار تخصصی: \_\_\_\_\_

ویراستار ادبی: \_\_\_\_\_

واژه‌های کلیدی:

۱. آموزش‌های فنی و حرفه‌ای
۲. متوسطه فنی و حرفه‌ای
۳. متوسطه کار و دانش
۴. دانشگاه فنی و حرفه‌ای
۵. آموزش‌های غیررسمی فنی و حرفه‌ای



تاریخ انتشار: ۱۳۹۸/۱۰/۱۱